

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van brouwerij Timmermans in Dilbeek (Itterbeek)

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Dilbeek, 5de afdeling, sectie B

Objectnummer: 4.01/23016/145.1

Dossiernummer: 4.001/23016/105.1

Omschrijving:

Brouwerij Timmermans, Kerkstraat 11

Mij bekend, om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

03 DEC. 2018

Brussel,

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 3 augustus 2018.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek liet op 14 augustus 2018 weten niet bevoegd te zijn om over de bescherming van het onroerend goed te adviseren omdat zij in het dossier geen natuurwaarden zien waarover zij kunnen adviseren. Aangezien er geen advies werd uitgebracht is het advies gunstig in uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 3 augustus 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 3 augustus 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Dilbeek

Het advies werd gevraagd op 3 augustus 2018.

Gemeente Dilbeek

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 20 augustus 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 3 augustus 2018.

De VCOE bracht op 26 september 2018 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De commissie ondersteunt de selectie van brouwerij Timmermans, maar vraagt of er nog beschermingsinitiatieven voor lambiekbrouwerijen op de planning staan.

Antwoord:

Binnen het project "Herinventarisatie van de Vlaamse Rand" werden er geen bijkomende lambiekbrouwerijen geselecteerd voor bescherming. Brouwerij Timmermans is de meest gaaf bewaarde lambiekbrouwerij. In 2017 werd binnen dit thema ook "Hoeve-brouwerij met mouterij Goossens" beschermd als monument. Buiten de afbakening van het project "Vlaamse Rand" ligt nog een gave maar veel kleinere en volledig ambachtelijke lambiekbrouwerij, De Troch in Wambeek (Ternat). Omdat deze buiten het project valt is deze niet verder onderzocht op beschermingswaardigheid.

De commissie stelt vast dat buurtweg nummer 33, die de Kerkstraat met de Itterbeeksebaan verbindt, volledig opgenomen is in de bescherming. Het ministerieel besluit vermeldt hierover dat: "Links naast de brouwerswoning geeft de deels gekasseide buurtweg toegang tot een poort in de oostvleugel ten zuiden van de woning". De commissie vindt de motivering voor het opnemen van de volledige buurtweg in de afbakening onvoldoende terug en vraagt om dit beter te duiden of de buurtweg uit de bescherming te halen.

Antwoord:

De buurtweg ligt volledig binnen de afbakening van het perceel dat onderwerp is van de bescherming. Deze weg maakt het ook mogelijk de brouwerij te laten functioneren, omdat vanop de weg de binnenkoer en de magazijnen bereikbaar zijn. Toch maakt deze buurtweg geen deel uit van de erfgoedwaarden van de brouwerijsite en wordt de weg uit de beschrijving van de erfgoedelementen gehaald in het ministerieel besluit.

De commissie vraagt om bijkomend een datering op te nemen bij de cultuurgoederen.

Antwoord:

De cultuurgoederen worden bijkomend bij benadering gedateerd in bijlage 3 bij het ministerieel besluit.

Wat betreft de erfgoedwaarden meent de commissie dat er ook een technische erfgoedwaarde kan toegekend worden.

Antwoord:

De gaaf bewaarde eind 19de- en begin 20ste-eeuwse brouwerij-installaties zijn volledig gevat door de industrieel-archeologische waarde. Deze installaties maken deel uit van het ambachtelijke productieproces en hoeven niet verduidelijkt te worden in een technische waarde.

De commissie stelt vast dat er in de beheersdoelstellingen een aantal voorafnames gebeuren voor een eventuele herbestemming. De commissie vraagt of dit niet zal leiden tot een fragmentarisch behoud van de onderdelen van het productieproces en een mogelijk verminderde leesbaarheid van het totale productieproces. Anderzijds merkt de commissie op

dat de toekomstige ontwikkelingen na eventuele stopzetting van de brouwactiviteit momenteel niet gekend zijn. De commissie vraagt dan ook of de opname van bovenstaande voorafnames in het ministerieel besluit geen hypotheek legt op de mogelijke toekomstige ontwikkelingen van de site.

Antwoord:

Deze voorafnames zoals bijvoorbeeld het behoud van minstens twee silo's en het behoud van de opstelling van de tonnen op één verdieping van het oudste biermagazijn garanderen juist dat de leesbaarheid van het volledige productieproces op de site gegarandeerd blijft bij een eventuele herbestemming in de toekomst. Deze voorafnames hebben bijkomend ook tot doel het toekomstig gebruik niet te hypothekeren of toekomstige modernisering niet in de weg te staan. Deze beheersdoelstellingen werden doorsproken met de specialisten industrieel erfgoed van het agentschap.

De commissie merkt op dat er voor de cultuuroederen een beheersdoelstelling ontbreekt.

Antwoord:

Er werd een bijkomende beheersdoelstelling voor de cultuuroederen opgenomen in het ministerieel besluit: "de overige goederen opgenomen in de lijst van cultuuroederen geven een overzicht van de historische evolutie van de voormalige mouterij en brouwerij en dienen op de site behouden te blijven".

Met betrekking tot de overdekte binnenkoer stelt de commissie vast dat in het beschermingsvoorstel wordt gesteld dat deze onvoldoende erfgoedwaarde bezit. In artikel 3, wordt dit 'de overdekking van de binnenkoer bezit geen erfgoedwaarde'. De commissie vraagt om dit te verduidelijken. Indien de binnenkoer met overdekking geen erfgoedwaarde bezit, vraagt de commissie om artikel 3, 6° te schrappen.

Antwoord:

De binnenkoer bezit erfgoedwaarde, maar de overdekking zelf niet. In het inhoudelijk dossier werd bij 2.4 bij de motivering van de afbakening de nadruk gelegd op de overdekking van de binnenkoer.

De commissie vraagt om de aanvullende instandhoudingsvoorschriften voor industrieel erfgoed (artikel 5) enkel toe te passen op de installaties en werktuigen die nog effectief werkend en actueel in gebruik zijn.

De commissie vraagt om te verduidelijken of de term 'toestellen' in artikel 5, 7° betrekking heeft op de 'installaties' die vermeld worden in artikel 3.

Antwoord:

Deze aanvullende voorschriften werden aangepast zodat deze betrekking hebben op de nog in gebruik zijnde toestellen. In artikel 3 werd de term 'toestellen' toegevoegd zodat duidelijk is dat het over dezelfde toestellen gaat als in artikel 5.

De commissie vraagt om in het inhoudelijk dossier de verwijzing naar de lambiekbrouwerijen in West-Vlaanderen te schrappen.

Antwoord:

Deze zin werd verwijderd uit het inhoudelijk dossier.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- In het historisch overzicht werd volgende zin verwijderd: *'Tegenwoordig heeft ook West-Vlaanderen twee en Wallonië één actieve lambiekbrouwerij'*.
- Bij 2.4. De motivering van de afbakening van de bescherming werd *'De overdekte binnenplaats'* vervangen door *'De overdekking van de binnenkoer'*, om zo de nadruk te leggen op de overdekking.

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- De vermelding van de buurtweg als erfgoedelement werd geschrapt uit artikel 2 in het ministerieel besluit: *'Links naast de brouwerswoning geeft de deels gekasseide buurtweg toegang tot een poort in de oostvleugel ten zuiden van de woning'*.
- In artikel 3,2° werd *'de installaties in de brouwerij maken een belangrijk deel van de erfgoedwaarde uit'* gewijzigd naar: *'de installaties of toestellen in de brouwerij maken een belangrijk deel van de erfgoedwaarde uit'*.
- In artikel 3 werd een bijkomende doelstelling geformuleerd over de cultuuroederen: *'de overige goederen opgenomen in de lijst van cultuuroederen geven een overzicht van de historische evolutie van de voormalige mouterij en brouwerij en dienen op de site behouden te blijven'*. Hierdoor wijzigt de nummering van de beheersdoelstellingen vanaf punt 6.
- Artikel 5,7° werd gewijzigd in: *'het uitvoeren van volgende handelingen aan de beschermde en nog in gebruik zijnde toestellen'*.
- Er werd een datering bij benadering gegeven bij de cultuuroederen opgenomen in bijlage 3 bij het ministerieel besluit.

